

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

โดยส่วนใหญ่ผู้ประกอบการธุรกิจยังขาดความรู้ความเข้าใจและไม่รู้ถึงประโยชน์ในการจัดทำบัญชี ทำให้ไม่มีการควบคุมดูแลการจัดทำบัญชีสำหรับการประกอบธุรกิจของตน ส่งผลให้เกิดปัญหาทางการเงินและขาดสภาพคล่องในการดำเนินธุรกิจตามมา พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 จึงกำหนดให้ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน บริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัดที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย นิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศที่ประกอบธุรกิจในประเทศไทยและกิจการร่วมค้าตามประมวลรัษฎากร เป็นผู้ที่มีหน้าที่จัดทำบัญชีและต้องจัดให้มีการทำบัญชีสำหรับการประกอบธุรกิจของตน โดยกำหนดให้สำนักกำกับดูแลธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้าซึ่งเป็นหน่วยงานสังกัดกระทรวงพาณิชย์เป็นผู้กำกับดูแลส่งเสริมการจัดทำบัญชี รวมทั้งตรวจสอบการจัดทำบัญชีของธุรกิจให้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชี และพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 ในปัจจุบัน สำนักกำกับดูแลธุรกิจมีอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานไม่เพียงพอกับการตรวจสอบการจัดทำบัญชีและงบการเงินของธุรกิจ เนื่องจากจำนวนธุรกิจที่จะต้องตรวจสอบบัญชีมีมากขึ้น ประกอบกับแนวนโยบายของภาครัฐบาลในปัจจุบัน มีมาตรการปรับขนาดกำลังคนภาครัฐตามแผนแม่บทการปฏิรูประบบราชการ (พ.ศ. 2540 – พ.ศ. 2541)¹ ซึ่งได้กำหนดวิธีการปฏิรูประบบราชการไว้ว่าให้ปรับลดขนาดกำลังคนภาครัฐลงร้อยละ 10 ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ดังนั้น กรมพัฒนาธุรกิจการค้าจึงจัดให้มีโครงการตรวจสอบบัญชีร่วมกับสถาบันการศึกษาที่คณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพสอบบัญชี ให้ความเห็นชอบคุณวุฒิการศึกษาซึ่งสามารถขึ้นทะเบียนเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้ โดยให้นักศึกษาในสถาบันการศึกษาดังกล่าวเข้ามาช่วยตรวจสอบบัญชีและงบการเงินของธุรกิจตามแนวทางที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้ากำหนดเพื่อเป็นการส่งเสริมให้ธุรกิจจัดทำบัญชีและงบการเงินถูกต้องตามมาตรฐานการบัญชีและพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 ทั้งนี้เพื่อที่บัญชีและงบการเงินดังกล่าวจะได้รับการตรวจสอบอย่างทั่วถึง ขณะเดียวกันนักศึกษาของสถาบันการศึกษาที่เข้าร่วมโครงการตรวจสอบบัญชีก็จะได้รับประสบการณ์ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานจริงเมื่อจบการศึกษา

---

¹กรมทะเบียนการค้า, คู่มือการตรวจสอบบัญชีร่วมกับสถาบันการศึกษา (2545) : 3

ในจังหวัดลำปาง มีสถาบันการศึกษาที่เข้าร่วมโครงการตรวจสอบบัญชี จำนวน 2 สถาบัน ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางและวิทยาลัยโยนง โดยเริ่มดำเนินการตามโครงการตรวจสอบบัญชี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 เป็นต้นมา มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางมีนักศึกษาเข้าร่วมโครงการตรวจสอบบัญชีในปี 2546 จำนวน 22 คน อาจารย์ผู้ควบคุม 3 คน (ข้อมูลจากอาจารย์วิชัย อมรเสนารักษ์ ประธานโปรแกรมวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง วันที่ 19 เมษายน พ.ศ. 2548) สำหรับวิทยาลัยโยนงมีนักศึกษาเข้าร่วมโครงการในปี พ.ศ. 2546 จำนวน 82 คน อาจารย์ผู้ควบคุม 5 คน และในปี พ.ศ. 2547 มีนักศึกษาเข้าร่วมโครงการจำนวน 58 คน อาจารย์ผู้ควบคุม 4 คน (ข้อมูลจากอาจารย์ฐิติกานต์ สุริยะสาร หัวหน้าสาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยโยนง วันที่ 19 เมษายน 2548) การเข้าร่วมโครงการของสถาบันการศึกษาทั้งสองสถาบันดังกล่าว ส่งผลให้สำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้า จังหวัดลำปาง สามารถเรียกตรวจสอบบัญชีและงบการเงินของธุรกิจได้อย่างทั่วถึงและค้นพบข้อบกพร่องในการจัดทำบัญชีและงบการเงินของธุรกิจเป็นจำนวนมาก ซึ่งทางสำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัดลำปางได้ดำเนินการจัดส่งข้อบกพร่องที่ค้นพบพร้อมข้อเสนอแนะในการจัดทำบัญชีและงบการเงินที่ถูกต้องตรงตามมาตรฐานการบัญชี และพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 ให้กับผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี เพื่อดำเนินการปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง

อย่างไรก็ตามข้อบกพร่องที่พบจากการตรวจสอบบัญชียังมิได้มีการจำแนกประเภทและสรุปผล ดังนั้นการศึกษาในครั้งนี้จึงเป็นการดำเนินการเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อบกพร่องในการจัดทำบัญชีที่ค้นพบจากการตรวจสอบบัญชีของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ตามโครงการตรวจสอบบัญชีร่วมกับสถาบันการศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดลำปาง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล จำแนกประเภท และสรุปผลข้อบกพร่องดังกล่าวสำหรับเป็นสารสนเทศประกอบการตัดสินใจของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า สถาบันการศึกษาที่เข้าร่วมโครงการตรวจสอบบัญชี ผู้ประกอบการธุรกิจ รวมทั้งผู้สนใจทั่วไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาข้อบกพร่องในการจัดทำบัญชีจากการตรวจสอบบัญชีของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ตามโครงการตรวจสอบบัญชีร่วมกับสถาบันการศึกษา ในเขตพื้นที่จังหวัดลำปาง

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เพื่อให้ทราบข้อบกพร่องในการจัดทำบัญชีจากการตรวจสอบบัญชีของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ตามโครงการตรวจสอบบัญชีร่วมกับสถาบันการศึกษา ในเขตพื้นที่จังหวัดลำปาง
2. เพื่อนำข้อค้นพบจากการศึกษาไปเป็นสารสนเทศในการกำหนดกลยุทธ์เพื่อพัฒนาแนวทางการตรวจสอบบัญชี สำหรับสำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าและสถาบันการศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ

นิยามศัพท์

ข้อบกพร่องในการจัดทำบัญชี หมายถึง ข้อบกพร่องในการจัดทำบัญชีและงบการเงินที่พบจากการตรวจสอบบัญชีตามพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543

การตรวจสอบบัญชีของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า หมายถึง การตรวจสอบบัญชีตามโครงการตรวจสอบบัญชีร่วมกับสถาบันการศึกษา เป็นการตรวจการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า

โครงการตรวจสอบบัญชี หมายถึง โครงการตรวจสอบบัญชีร่วมกับสถาบันการศึกษาที่คณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพสอบบัญชี ให้ความเห็นชอบคุณวุฒิการศึกษาซึ่งสามารถขึ้นทะเบียนเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้

การจัดทำบัญชี หมายถึง การจัดทำให้มีการทำบัญชีสำหรับการประกอบธุรกิจของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีตามพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543

กระดาษทำการ หมายถึง กระดาษทำการการตรวจสอบบัญชีและงบการเงินของธุรกิจแต่ละรายตามโครงการตรวจสอบบัญชี รวมทั้งผลการตรวจสอบการจัดทำบัญชีและคำแนะนำชี้แจงการจัดทำบัญชี